

De Heraut

VAN DE

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 25 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 14 September 1890. N°. 664.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de genoodigden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken reed meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van heidegraven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van de Genademiddelen. ZONDAGSDEELING XXVII

Mijn aangaande, dit is mijn verbond met u, zegt de Heere: Mijn Geest, die op u is, en mijn woorden, die ik in uwen mond gesproken heb, die zullen van uwen mond uitgaan, en u zullen van uwen mond uitgaan, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe. Jesaja 59 f 21.

De Kinderdoop. VI.

De vraag, waar we thans aan toe zijn, is van het uiterste gewicht. En voor de zuiverheid der Belijdenis, en voor de practijk van het Christelijk leven, en voor de toekomstige ontwikkeling der Christelijke kerk op aarde, en kan ook en zal ook in deze voege worden uitgedrukt: Welke kinderen zijn onder het zaad der kerk te rekenen? Hierop nu hebben de officiële staatskerken, of ook gewezen staatskerken, die nog in de oude sleur voortleven, bijna eenparig geantwoord: »Alle kinderen, die op het terrein der kerk geboren zijn, of er voor goed op gebracht worden»; terwijl de oude Anabaptisten en de huidige Baptisten, uit reactie tegen deze overdriving, slechts de kinderen onder het zaad der kerk wilden en nog willen rekenen, die openlijk professie doen van hunne toebereiding tot den Christus. Feitelijk komt dit op alles of niets neer. De staatskerken nemen onder het zaad der kerk alle jonggeborenen op, en het Baptisme sluit alle jonggeborenen uit.

Toch heeft noch de één noch de andere belijdenis duurzaam bevredigd. Ook onze huidige Baptisten voelen zeer wel, dat een kind uit Christenouders geboren, niet geheel op één lijn staat met een Joodsch kind of een kind in heidensche landen geboren. En omgekeerd is er in onze massale staats- of volkskerk telkens zeker verzet der conscientie aangeteekend tegen het zonder onderscheid doopen van elk kind, dat ten Doop gepresenteerd werd. In onze eeuw kwam dit verzet het meest en het sterkst uit bij de onrechtvaardigen; vooral zoo de ongewijde moeder reeds meerdere kinderen te haren laste had, en welbeiden niets dan een hoerleventje leidde. En zonder nu te willen zeggen, dat dit laatste bedoelde verzet van een helder inzicht in de Gerreformeerde belijdenis getuigde, sprak ook hieruit toch een duister besef, dat het zaad der kerk niet alle jonggeborenen omvat, en dat de regel voor den overgang in de geslachten, onder het Nieuwe Verbond, anders diende te worden opgevat dan onder het Oude.

In deze tegenstelling toch tusschen Oud en Nieuw Verbond schuilt op dit punt al het verschil. De staats- en volkskerken, die zon-

der onderscheid alle jonggeborenen, voorzoover ze op het terrein der geïnstituëerde zichtbare kerk het levenslicht zagen, plegen te doopen, passen ook nu nog op de wereldkerk eenvoudig den regel van het Oude Verbond toe. Onder Israël toch ging die regel door. Al wie uit Joodsche ouders, op het erf van Israëls volksstaat, geboren was, of door duurzame dienstbetrekking in Israëls volksleven werd opgenomen, moest besneden. God zelf had, in zijn last aan Abraham, dien alomvattenden regel met zoveel woorden ingesteld. In verband hiermede stelde men nu eenvoudig voor Israël de zichtbare kerk in de plaats, en bedienende diensvolgers den Doop toe, aan elk kind, dat gepresenteerd werd als binnen de grenzen der kerk geboren, of door duurzame betrekking in die kerk opgenomen. En dit nu was ontegenzeggelijk een fout; een niet genoeg letten op het onderscheid dat tusschen het Oud en Nieuw Verbond bestaat; en in verband hiermede een poging om aan de kerk in de onderscheidene landen dat nationaal karakter te leenen, dat wel oudtijds de kerk van Israël droeg, maar dat juist opgeheven en voorgoed weggevalen is door het optreden der wereldkerk.

De kerk van het Nieuwe Verbond kent geen nationale grenzen. Ze is één over de geheele wereld. En zij, die over de geheele wereld tot deze ware kerke Christi behooren, vormen te zamen het volk des Heeren, een eigen heilige natie, het Israël Gods. Hieruit nu volgt rechtstreeks, dat het onderscheid kenmerk, waardoor dit volk des Heeren onder het Nieuwe Testament, van de volkeren en naties der wereld onderscheiden is, niet kan gelegen zijn in vleeschelijke afstamming of in het behooren tot een afgezonderde gedoopte natie, maar geestelijk van aard moet zijn. Het oude Israël had de bedeeeling der schaduwen, en diens moest heel zijn godsdienst symbolisch zijn. Zoo droeg derhalve bij dit oude Israël alles een uitwendig, tastbaar karakter. De stoffelijke levitische onreinheid was beeld der zonde. Het tabuere offerdier, welks bloed vergoten werd, was beeld van de verzoening. Het land Kanaän was afbeelding van den hemel. En zoo oov het vleeschelijke geboren volk beeld van het geestelijke volk Gods. Maar gelijk het nu een rechtstreeksche verloocheining van den Christus en zijn kruis is, zoo men ook na Golgotha, onder het Nieuwe Verbond, de zichtbare oerfanden nog wil handhaven, evenzoo is het een rechtstreeksche aanranding van de ordinantie des Nieuwen Verbonds, zoo men de kerk der nieuwe bedeeeling nog op vleeschelijke wijze nationaal indeelt. In dien geest van een »vaderlandsche» kerk te spreken is het lichaam van Christus verscheuren. De kerk heet haar vaderland in de hemelen, niet op aarde; onder eenige natie of eenig volk. En haar eigenlijk, van God gewild karakter, ligt niet hierin, dat ze nationaal, maar dat

ze hemelsch, en dus geestelijk van aard zal zijn.

Gelijk de heilige Apostel zoo scherp, niets sparend en doorastend den Joodschen geest bestreed, die in zijn dagen de Besnijdenis, de viering der dagen en der offeranden, nog na den Pinksterdag wilde in stand houden; en gelijk onze vaders in de dagen der Reformatie zoo geestelijkmoedig tegen den Joodschen zuurdeesem optraden, die in Rome's kerk was ingeslopen; even beslist en kloek hebben wij ons te weer te stellen tegen den Joodschen geest die ook nu weer in het schermen met de Volkskerk spookt. Heel het denkbeeld van zulk een volkskerk, nationale kerk of vaderlandsche kerk is niets dan een Joodsch intruipsel; een menging van een Oud-Testamenteel denkbeeld in de zaken des Nieuwen Verbonds; en alzoo een openbare verloocheining van de heerlijke belijdenis des apostels, dat dit het groote mysterie is, voor vroe ere eeuwen wel verborgen, maar nu aan zijn heilige apostelen geopenbaard, dat de heidenen mede-erfgenamen zijn geworden en van hetzelfde lichaam.

In zooverre nu de vroegere Anabaptisten en tegenwoordige Doopers voor deze zonde der kerk een open oog hadden, moet hun verzet tegen den Kinderdoop niet gemaacht, maar gewaardeerd. Zij toch hebben diep gevoeld, dat de kerk des Nieuwen Verbonds weer verdoold was in Joodsche dwaalwegen; en slechts hierin grepen ze mis, dat ze bij hun poging, om voor den vleeschelijken maatstaf een geestelijken regel in de plaats te stellen, zelve ongeestelijk te werk gingen. Ze waanden namelijk den geestelijken maatstaf daarin gevonden te hebben, dat ze teruggingen op de belijdenis van den jongen man of de jongedochter, die zich voor het ontvangen van den Doop aanmeldde; en ze zagen geheel voorbij, hoe ook deze Belijdenis slechts uitwendig kan beoordeeld worden; hoe niets waarborg oplevert tegen schijn-belijdenis; en hoe niet de belijdenis zelve geestelijk is, maar geestelijk alleen het genadewerk, waaruit de waarachtige belijdenis voortkomt. En de toekomst, gelijk men die bij onze Doopsgezinden, en onder de Engelsche Baptisten kan waarnemen, heeft dan ook op bittere wijze hun schoone verwachtingen te leere gesteld. Ten onzent toch is de Doopsgezinde broederschap thans, op kleine uitzondering na, geheel in ongelofte vervallen. Wel schillen hier en daar onder hen nog enkele zuivere predikers en belijders der waarheid; maar als vereeniging, als broederschap, als gemeenten zijn ze bijna nog erger dan de overige kerken van de waarheid afgeweken. En desmettemin worden noch steeds alle deze jonge mannen en jongedochters, die feitelijk den Christus verloochenen, op dusgenaamde »belijdenis» gedoopt. Zoo was het ten onzent, en in Engeland deed zich gelijk verschijnsel voor. Iets wat

voor den kenner sinds lang geen geheim meer was, maar thans door Spurgeons strijd tegen de Doopsgezinden voor aller oog openbaar werd. Toen toch Spurgeons, het gewaar wordende, eindelijk opstond om kloek en moedig voor de belijdenis van den Christus en zijn Woord op te komen, bleek, helaas, hoe verreweg de meeste Baptistische kerken en predikers reeds geheel van de waarheid waren afgevalen, en hoe Spurgeons eigen leerlingen zich in groote meerderheid tegen hem stelden. En dit kon niet anders. Immers het denkbeeld, alsot men door het doopen op belijdenis feitelijk in een anderen toestand was geraakt, was niets dan schijn. Men doopte toch een ieder die zich aanmeldde. De Doop ging toch voor allen door. En al het verschil bestond hierin, dat men den Doop in plaats van eenige weken, eenige jaren na de geboorte toediende. Zoo is dan het Doopsgezinde wezen wel uit een gezond verzet tegen den Joodschen zuurdeesem in de Christelijke kerk geboren, maar zelf vond het geen betere oplossing der moeilijke kwestie, en gelijk het zich feitelijk voordeed, liep het uit op zelfbedrog, en door zelfbedrog op beschamende teleurstelling.

De fout der Doopsgezinden school hierin, dat ze bij hun poging om een geestelijken maatstaf in plaats van den vleeschelijken te stellen, mis hebben getast in het kiezen van dezen geestelijken maatstaf, en zich ten onrechte hebben ingebeeld, dat de Belijdenis daarvoor dienst kon doen. Wel vatte de één groep onder hen deze belijdenis dieper op dan de andere; maar toch ook zij, die hun best deden, om deze belijdenis zoo geestelijk mogelijk te nemen, gingen fehl. Hun standpunt was, dat iemand om den Doop te ontvangen, niet slechts belijden moest, de waarheid te zijn toegedaan, maar ook persoonlijk tot wedergeboorte te zijn gekomen. Dit nu zou doel getroffen hebben, indien God de Heere het in der menschen macht had gesteld, om door uitwendige tekenen over iemands inwendige geboorte te oordeelen. Maar overmits God dat niet deed, en het voor de kerk steeds onmogelijk zal blijven over iemands geestelijken staat te oordeelen, moest men hierbij wel afstaan, op hetgeen de Doop-candidaat van zichzelf getuigde; en natuurlijk ontbrak hierbij elke waarborg voor waarheid. Zoo zijn dan ook zelfs door die sekten, die dit het scherpst en het meest precies dreven, herhaaldelijk mannen en vrouwen gedoopt, en gedoopt als wedergeborenen, die van achteren schandvlekken van de gemeente en openbare loochenaars van den Christus zijn geworden.

Dit alles nu sproot hieruit voort, dat deze Doopsgezinden bij hun keur afgingen op hetgeen de mensche deed, in plaats van gelijk de Gerreformeerden deden, te vragen naar het werk Gods. De heilige

Doop is een goddelijk werk gezet op het goddelijk werk. En daarom moet bij het zoeken naar een maatstaf voor den Doop een iegelijk misgaan, die dien maatstaf meent gevonden te hebben in eenige daad des menschen, wijl die altoos leugenachtig kan zijn. Duidelijk openbaart de Heilige Schrift ons, dat er nooit eenige geestelijke daad in den zondaren kan bestaan, tenzij er een geestelijk werk Gods in zijn ziele voorafga. Eerst werkt God de Heere levenmakend in den zondaren, en dan eerst kan er bij dezen levendgemaakten zondaren van een geestelijk woord of geestelijke werking zijnerzijds sprake zijn. Van God, niet van den mensch, gaat het werk der genade uit. En dit genadewerk Gods begint niet pas, als wij menschen of merken, maar heeft zijn diepsten oorsprong van eeuwig, in het raadsbesluit des Heeren HEEREN. Uit de eeuwige, vijsmachtinge verkiezing, vloeit alle heil ons toe. Die verkiezing is de wortel waaruit alle geestelijk werk opspruit. En als God de Heere zich krachtens deze verkiezing naar een zondaren keert en wendt, om hem te begenadigen, is heel zijn bestel met zulk een mensch er op gericht, om zijn Goddelijk werk in hem tot stand te doen komen.

Zoo is dan reeds zijn geboorte, niet in een land der Heidenen of der Turken, maar in een Christelijk geslacht een daad Gods tot behoudenis van zijn ziel. En nauwelijks, is God de Heere begonnen als Almachtige Schepper zulk een persoon tot aanzijn te roepen, of de werkingen Gods zijn reeds uitgaande, om den grond voor het eeuwige heilwerk in zijn ziel te leggen. Het uitkomen nu van dit genadewerk naar buiten, dat later in de bekeering plaats grijpt, mag bij den één langer toeven dan bij den ander, maar die doet niets af of toe aan de aanwezigheid van de goddelijke genade in de ziel. En is nu de heilige Doop een zegel niet van wat wij doen, maar van wat God doet, dan volgt hieruit rechtstreeks, dat het voor den Doop, niet de vraag is, of wij persoonlijk reeds tot de kennis van de genade en tot de openbaring van de vrucht der genade gekomen zijn, maar alleen, of, naar den van God gegeven regel, de aanwezigheid van Gods verborgen genadewerk in onze ziel mag en moet ondersteld worden.

En daarvoor nu geeft God de Heere ons in zijn Woord desen tweevoudigen regel aan: 1°. Dat Hij zijn genadewerk niet bepaalt tot volwassen personen, maar ook aanlegt bij jonge kinderkerken, en 2°. dat de uitverkiezing, om het nu eens met een plat woord uit te drukken, niet van den hals op den tak springt, maar in eenzelfde geslacht pleegt voort te gaan. Deze tweevoudige regel nu verplicht de kerk, om waar jonge kinderen geboren worden, uit ouders, die in het verbond staan, ook die jonge kinderkerken te doopen; gelijk onze Catechismus dan ook zoo schoon en juist zegt: »Ja,

De martelaren.

XXIV.

HOSTE VAN DER KATHELYNE.

»Het hart des menschen overdenkt zijnen weg, maar de Heere stuurt zijne wegen.« Dit heeft Hoste van der Kathelyne ervaren, toen hij in zijn jeugd besloot, zijn vaderstad Gent in Vlaanderen te verlaten en naar Engeland te gaan. Daar hij een zeer ervaren werkmans was — hij was damaskyner (inlegger van ijzer en staal met goud en zilverdraad) — vond hij in het land zijner vreemdelingschap spoedig werk bij een meester, die zijn naam Hoste in Joris veranderde, hij welken laatste naam hij zoowel hier als buiten bekend geworden is. Doch Hoste vond in Engeland niet alleen het brood des lichaams, maar ook de spijze des eeuwigen levens. De verbittering, ontstaan tusschen den paus en koning Hendrik VIII had aanleiding gegeven tot het afbreken van de gemeenschap tusschen zijn gebied en het pausdom. Wel had de Engelsche vorst zich niet voorgesteld in zijn rijk der hervorming een weg te openen. In zijn hart was hij Rome's stellingen blijven aanhangen; alleen eigenbelang hadden hem gedreven tot daden, die eenre breukte met Rome tot gevolg hadden gehad. Maar de Heere, wiens instrument Hendrik VIII was, had des konings daad der hervorming ten goede doen komen. Het Woord Gods had zijnen vrijen loop gekregen en Engeland was de herberg der vluchtelingen onder des geloofswijle, vooral uit de Zuidelijke en Noordelijke Nederlanden geworden. Ja, onder Hendrik's opvolger, de vrome Eduard VI, had de reformatie een volledige zegespraal verkregen en ook aan de Nederlanders en Vlamingen was toegestaan kerkelijk samen te wonen.

Onder deze belijders is ook onze Hoste gekomen. Hoe de Heere hem daarheen geleid heeft, weten wij niet. Dit alleen staat vast, dat toen hij in Londen kwam, hij nog verblind was door »de Koomsche bijgeloovigheden» en door het lezen van de boeken der tegenstanders, dus het allerminst er aan dacht Gods Woord te onderzoeken. Doch toen in de stad zijner inwonning de Vlaamsche kerk werd opgericht en mannen als Martinus Micronius daar het Evangelie verkondigden, begaf hij zich onder het

gehoor van Gods Woord. In het begin begreep hij weinig van hetgeen hij hoorde, daarom zette hij zich tot een naarsig leeren van de Heilige Schrift en sloeg noch des Zondags de predikanten, noch in de week de profeten over. Het woord des Heeren werd aan zijn hart gezegd en hij kreeg »door de kracht des Heiligen Geestes de zuivere kennis van Jezus Christus tot groote vertroosting van zijne ziel», zooals hij later zelf van Micronius, met wien hij meermaals sprak over den Heere en zijnen dienst, verhaald heeft. Met deze kennis verrijkt, wees hij op de Godzaligheid en de vrees des Heeren. Meermalen opperde hij in de profetien vragen. Hij deed dit echter niet alle bescheidenheid, zijne twijfelingen en bezwaren den dienaren des Woords voorleggende en hunne verklaringen en oplossingen toetsende aan Gods Woord. Vooral was hij er bij, als een of ander leerstuk besproken werd, waarna hij de hem bekende tegenstanders er van opzocht en trachtte te overtuigen uit den Woorde Gods. Hierdoor werd hij bijzonder bekwaam »om de geesten te onderscheiden en met ieder over de hoofdzaken van den godsdienst, die zeer werden betwist, op gepaste en stichtelijke wijze te spreken.«

Deze schoone en heerlijke genadegave schonk hij niet door een goddeloos leven, maar verwerste die veel meer met een vroom en godvruchtig bestaan tot groote stichting en vertroosting van de geheele gemeente.

Onder de broeders achtte hij zich den minste. Hij beroende zich niet op zijne eigene deugden, maar beklaagde zich dikwerf veel meer over zijne zonden en gebreken, zijne verlossing alleen zoekende in het bloed des kruizes.

Onverwachts kwam aan het rustige leven van Gods kerk in Londen een einde. De vrome Engelsche vorst Eduard stierf na een korte regering en werd opgevolgd door Maria, de dochter van Hendrik VIII en Catharina van Arragon, die in de geschiedenis den bijnaam van de bloedige verkregen heeft. Nauwelijks aan de regering gekomen, vervolgde zij de gemeente Gods ten bloede toe. De Nederlandse vluchtelingen moesten Londen verlaten. Zij vertrokken en kwamen, na een lange en bange reis, in Oost-Friesland aan. Ook Hoste kwam hierheen met zijne hoogstzwangere vrouw. Hij vestigde zich te Norden, waar hij ook zijn kind liet doopen.

Micronius, die eens zeer bedroefd was »om de vervolging van eenen Christelijken broeder van de verstrooide gemeente.« »Laat ons niet kleinmoedig zijn in het dragen van het kruis, maar laten wij dat met vreugde ontvangen en gaarne dragen«, zoo schreef Hoste. »Wij moesten ons ook verlijden, verheugen en God danken, dat Hij onze verstrooide gemeente met zulke uitwendige tekenen in overvloed als versiert!« »Niet dat ik wil zeggen«, laat onze Hoste er op volgen tot vernijding van misverstand, »dat zij, die het meest lijden, de gemeente van Christus vormen, o neen, dat niet, want dan zou de duivel een Christen zijn, want hij lijdt altijd, ja, hij vrees en heeft als hij aan den dag van Christus denkt. Maar men moet beproeven, of het lijden plaats heeft ter wille der waarheid. De Pausgezinden, de Wederdoopers en de Arianen hebben tot den dood geleiden, en toch bezaten zij, naar de getuigenis van de Heilige Schrift, geen van allen het ware geloof. Maar ik ben, volgens de getuigenis der Heilige Schrift, in mijn gemoed verzekerd, dat het geloof hetwelk God ons in zijne gemeente, door de kracht des Geestes heeft geopenbaard, het ware Apostolische geloof is, waarvan Christus het fundament is. Want wij verdraaien de Schrift niet.«

Ruim vier jaren bleef Hoste te Norden. Toen moest hij voor eenige noodige zaken naar Gent. Zijn vrienden rieden hem aan zich te midden der wolven voorzichtig te gedragen, waarop hij antwoordde: »Onbedacht en lichtvaardig zal ik niet spreken. Maar zou ik den naam van God en zijnen zoon Jezus Christus hooren lasteren en dan zwijgen? Dat zij verre van mij; want men moet het licht niet onder een kooftmaat zetten.«

Na een gevaarlijke reis kwam hij te Gent aan. Bij zijn afscheid van zijne reisgenooten wakte hij tot dankbare voortmoediging voor den Heere, die hen uit nood en dood gered had, op. Toen ging hij zijne wege. Dit zou echter niet lang meer duren. Op zekeren tijd vernam hij van verschillende kanten, dat er in de St. Michielskerk een monnik, met name Pieter de Bakker was, die het Woord Gods recht sneed. Dien man wenschte hij te hooren. Donderdag voor Paschen was onze Hoste onder de groote menigte, die zich naar de St. Michielskerk begaf. Daar kwam de monnik op. Onder de hoorders geen die zoo goed toelisterde als Hoste. Maar wat vernam hij Geen waarheid, doch leugen. Met kracht van redenen trachtte de spreker voor de dichte schare te betoogen, dat het brood en de wijn in het Avondmaal veranderden in het

lichaam en bloed van Christus. Ternaauwroed bedwong Hoste zijne verontwaardiging, zoolang de monnik sprak. Maar toen riep hij dezen toe: »Hoor eens vriend, al wat gij daar gepredikt hebt is geheel vals en tegen de Heilige Schrift!« Hij bood hem een twistgesprek aan, ten overstaan der geheele gemeente. De monnik sloeg dit af. Daarop liep Hoste hem achterna, zeggende: »Ach gij valsche mensch, daar gij dezen lieden zoekt wijs te maken, dat het brood God is, aangezien het slechts eene gedachtenis voor ons is, van het gebroken lichaam van Christus.« De schare drong hem daarop buiten de kerk.

Hij begaf zich naar de Brugse poort, doch werd daar gevangen genomen, door den procureur-generaal, Mr. Jacob Hessels, die hem in het kasteel van den graaf liet brengen. Dit alles geschiedde den 11en April 1555 omstreeks 10 uur in den voormiddag.

In de gevangenis kreeg hij veel bezoek van monniken, die hem vroegen naar zijn belijdenis omtrent de mis, het vagevuur en den Paus. Hij kwam voor de waarheid naar den Woorde Gods uit, belijvende, dat Jezus Christus zijn eenige Borg en Middelaar, zijn eenige Koning was. Zijne tegenstanders bestreden hem, maar konden hem niet overtuigen, omdat zij Gods Woord niet op hun hand hadden. Zelf heeft hij zijne gesprekken in een brief aan zijne vrienden medegedeeld.

»Eindelijk werd hij, nadat hij de goddelijke waarheid voor priesters, monniken, overheden, geestelijken en wereldlijken volstandig, op waardige wijze had beleeden, voorgestaan en beschermd, ter dood veroordeeld en wel den 27sten April 1555. Hij was toen nog maar 30 jaren oud. Op een stelsel, met een huisje van hout, waarin hij verbrand zou worden, werd hij naar de strafplaats gebracht. De schare toespreken mocht hij niet. Daarom knielden hij neer en bad voor zich zelve, tegelijk zijne broeders vragende zijner te gedanken in den gebede. »Dood hem, dood hem,« riep de procureur den scherp-rechter toe. Willig plaatste Hoste zich aan den paal. Zijne laatste woorden waren een vermaning aan zijne broeders: »Wacht u voor de valsche profeten!« en een bede: »Heimelsche Vader, in uwe handen bevel ik mijnen geest. U bid ik uit den grond mijns harten, dat mijne kinderen in de vrees des Allerhoogsten mogen opwassen.« Toen werd hij geworgd, onder de misdadigers opgehangen en daarna verbrand.

DE GAAY FORTMAN.

men zal ook de jonge kinderen doopen, overmits zij alzoo als de volwassenen in het Verbond Gods en in zijn gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonde en de Heilige Geest, die het geloof werkt, niet weiniger dan den volwassenen toegezegd wordt."

Het misbruik waartoe dit leiden kan, kan dan ook niet voorkomen, door van dezen regel af te wijken, maar door zulk een inrichting van het kerkelijk leven, dat de toepassing van dezen regel mogelijk blijft. Iets waarbij geliefd dient op drielei. Vooreerst hierop dat de kerk van Christus niet *tuchtelos* worde. De tucht toch strekt in de kerk van Christus niet alleen, om de zwakken terecht te brengen, maar ook wel teroefening om het Verbond Gods heilig te houden. Iets wat zóó te verstaan is, dat het leven in de kerk van Christus, dankzij de tucht, zulk een beslist en onderscheiden karakter dient te dragen, dat de leden van de wereld het binnen de muren der kerk niet kunnen uithouden, en of zelve teruggaan, of desnoods door den Christelijken ban er buiten worden gezet. Dit nu gaat niet, zoolang het „doen van belijdenis" het middel is, om zijn intrede in de wereld te maken, en elk werelch man het voor zijn fatsoen noodig keurt, om lid van de kerk te blijven. Dan toch omklemt de kerk juist de leden der wereld, geeft hun op haar eigen terrein invloed en straks overmacht, en is er zelve schuld aan, zoo de Geest van Christus in haar midden ophoudt zuiverend en heilgend te werken.

Het tweede punt is, dat de kerk van Christus beter dan dusver haar positie versta tegenover de gedoopten, die niet tot het doen van belijdenis komen. Is iemand gedoopt in de onderstelling, dat hem reeds voor zijn Doop door Gods genade het geloofsvormen werd ingeplant, dan moet bij zijn opgroeiende deze onderstelling ook waarheid blijken, en moet het oogenblik komen, waarop hij van zijn geloof in den Heiland belijdenis doe, om met 's Heeren volk aan zijn Bondsdiens aan te zitten. Komt het hier nu niet toe, dan ontstaat het vermoeden, dat de kerk zich vergist heeft, en dat het genadewerk Gods in hem niet aanwezig was. Hieruit volgt dus de plicht der kerk om op zulk een persoon te scherper te gaan toezien, met meer kracht op hem te werken, en, zoo mogelijk het ja of neen bij hem tot beslissing te brengen. En al geven we nu toe, dat zoolang iemand leeft, dat oogenblik van bekeering om altoos komen kan, toch dient vastgesteld, dat de zichtbare kerk aan het genadewerk van zulk een persoon moet ophouden te gelooven, zoo hij zonder den Bondsdiens gezocht te hebben, sterft. Want wel ontkennen we niet, dat God de Heere ook in het oogenblik van sterven nog bewerken kan, wat in het leven bedekt bleef, maar zoo dit geschiedt, zonder dat de omstanders hiervan iets bespeuren, telt het voor dit aardse leven niet meer mee, en mag de kerk op aarde er niet mede rekenen. Zulk een is dan geblesken, voor de kerk op aarde, *geen geloovige* te zijn.

En hieruit nu volgt, ten derde, dat dus ook het geboren zijn uit *gedoopte* ouders, nog niet het geboren zijn uit *geloovige* ouders is, tenzij op den Doop der ouders nog voor hun sterven openbaring van geloof gevolgd zij. Vandaar dat onze Gereformeerden om den Doop der kleine kinderen, naar den regel van Gods Woord te bedienen, zich nooit gebonden hebben geacht aan wat van de *naaste* ouders openbaar werd. Ook waar zulke gedoopte ouders persoonlijk nog niet tot geloofsoopenbaring waren gekomen, ja, allicht in velerlei zonden voortleefden, heeft men toch daarom hun kinderen niet van den Doop uitgesloten, overmits het vóór hun dood niet was uit te maken, wat ze geestelijk waren. Dit nu noopte, om alsdan op de *grootouders* terug te gaan, en op grond van Gods Woord de kinderkerken ook dan te doopen, zoo met oversprinking van een geslacht, het geslacht, waarvan ze het zaad waren, toch in Gods genadeverbond bleek te zijn opgenomen. Vooral uit den strijd van Ds. De Ridder tegen Ds. Herder in de klasse van Schieland is deze zienswijze overbekend. Ze is dan ook meer dan gissing en ligt aangeduid in Jes. 59: 21, waar de Heere van de dagen des Nieuwen Verbonds profeteert, met zoovele woorden zegt: „Mijn Geest, die op u is, en mijne woorden die Ik in uwen mond gelegd heb, die zullen van uwen mond niet wijken, noch van den mond van uw zaad, noch van den mond van het zaad uwer zaads." Doch verder dan dezen regel zien we dan ook niet dat de kerk gaan kan. Om het recht op den Kinderdoop af te leiden uit geslachten die nog hooger opgaan, missen we elken grond. En dit is natuurlijk. De kerk kent het kind, kent zijn ouders en zijn grootouders, maar het daaraan voorafgaande geslacht is weggevoeren. En ook voor de Christelijke opvoeding kan nog wel, bij verzuim der ouders, door de grootouders gezorgd worden, maar in den regel niet door de overgrootouders in het derde geslacht. Zonder dus te beweren, dat de kerk kinderen, bij wier ouders of grootouders geen geloof openbaar werd, daarom te verwerpen heeft; ja, volmondig toegevend, dat desniettemin ook in de zulk het genadewerk Gods aanwezig kan zijn, houden we staande, dat de kerk geen bevel van Godswege heeft, om bij de zoodanigen het genadewerk te onderstellen, en dus dezelfde ook niet doopen mag.

Onze conclusie is derhalve, 1°, dat alle kinderen der geloovigen op grond van het voorafgaande onderstelde genadewerk Gods moeten en mogen gedoopt worden; 2°, dat onder „geloovigen" hierbij te verstaan zijn allen die de kerk als geloovigen tot den Dinsch des Nieuwen Verbonds heeft toege-

laten; 3°, dat bij ontstentenis van deze geloofsoopenbaring in de *naaste* ouders terug moet en mag gegaan op de grootouders; 4°, dat hooger op te gaan dan de grootouders, aan de kerk niet vrij staat; en 5°, dat de kerk door ernstige oefening van de tucht te waken heeft, dat wie niet gelooft, slechts door hypocriet te zijn, de gestalte van een „geloovige" onder de leden der kerk kan aannemen.

KUYPER.

„Eisch u een teeken van den Heere."

Eisch u een teeken van den Heere, uwen God, eisch beelden in de diepte, of eisch boven uit de hoogte. Jesaja 7: 11.

Koning Achaz, die, na Jothams dood, te Jeruzalem voor nu 6600 jaar op den troon van David zat, had wel het bloed van David in zijn aderen, maar niet den geest van David in zijn hart.

Achaz was een roekeloos, gruwelijk afgodendienaar, die zijn kind aan den Moloch offerde, voor de beelden van Baal en Astheroth op de heuveltoppen rookte, en aan den kalverdienst van Bethel meedeed.

Ge zoudt zeggen, wat zal God de Heere met zulk een afvallige en verlater van zijn Wet nu nog bemoeien hebben? En toch de God Abrahams en de God van David heeft met dezen Achaz nog veel bemoeienis: niet om zijn persoon, maar om het Verbond met Abraham en zijn rijksbelofte aan David geworpen. En toen Achaz volhardde in zijn boosheid, zond God koning Pekah uit Samaria en koning Rezin uit Damascus met twee machtige legers op Jeruzalem af, om Achaz in zijn eigen residentie schrik aan te jagen en te benauwen.

En toen sloeg Achaz dan ook de schrik om het lijf. „Zijn hart bewoog zich," zóó meldt Jesaja, „en het hart zijns volks, gelijk de boom den wouds bewogen worden door den wind."

Als bij Ziklag alles verloren schijnt, „sterkt David zich in den Heere zijn God", en zingt een psalm van zijn Hoog Vertrek en den Rotssteen zijner hope. Maar dat kan Achaz niet. Een booze conscientie breekt iemands geestkracht. En daarom wordt het Achaz te benauid in zijn paleis, en gaat hij eenzaam dolen langs den weg van den oppersten vijver. Wie weet of niet de gedachte, om in dien vijver den dood te zoeken, zijn ziel vervulde.

En nu op dat oogenblik treedt de profeet Jesaja op hem toe. Niet omdat hij medelijden met Achaz had, maar omdat de ontferminge Gods nog naar dat „zaad van David" uitging, en Hij tot Jesaja gezegd had: „Ga Achaz op den vijverweg tegemoet."

En wat zal Achaz nu? In 's Heeren naam komt Jesaja hem aan te zeggen, dat hij niet bang hoeft te wezen; dat koning Pekah en koning Rezin Jeruzalem niet zullen innemen; dat Jehovah om zijns knechts Davids wil, nogmaals lankmoedig zal zijn; en dat Achaz niets te doen heeft dan te gelooven. Maar hoe goddelijk dat ook klinkt, doet eens als ge Achaz zijt. Niet vrezen, als in uw ontroerde conscientie heel uw ziel heeft als een niet! Gelooven, als heel uw inwendig bestaan afhoevert van uw God!

En zoo toch was het bij Achaz.

En toch laat God hem deswege nog niet los. Want, zoo lezen we: „De Heere voert voort tot Achaz te spreken, zeggende: Eisch u een teeken; eisch beneden in de diepte, of boven in de hoogte."

Maar ook daar is Achaz onmachtig toe. Dat durft de booze van hart niet. Immers elk teeken, ook de alomtegenwoordige Majesteit des Heeren HEEREN zou hem nog te banger verschrikken. En daarom luidt zijn antwoord: „Ik zal het niet eischen, en ik zal den Heere niet verzoeken."

Maar de genade houdt vol, zij het ook in het vuur van een heiligen toorn, en Achaz krijgt tot antwoord: o, Kind uit Davids huis, moest ge eerst de menschen en nu ook uw God moede maken! Gij wilt geen teeken. Welken, ongevraagd, en tegen uw wil in, zal u door uw God een teeken gegeven worden. Zie, een maagd zal zwanger worden, en zij zal eenen zoon baren, en gij zult zijn naam noemen IMMANUEL, God met ons.

Nu ligt de grondtrek der zonde van Achaz in elk zondaarhart, en ook in het uwe terug te vinden. Om te gelooven en in het geloof, bij de stormen des levens, stand te houden, kunnen we niet buiten een Teeken; en toch wil de afgekeerde neiging van ons hart aan het door God gegeven teeken niet aan.

Beide tegelijk ziet ge aan wat de meesten met Doop en Avondmaal doen. Den heiligen Doop zoeken ze, omdat die Doop voor hun kind is, alzo toonende dat ze het teeken eeren; maar het heilig Avondmaal ontkopen ze, omdat het teeken hierdoor op hen zelve aankomt. Zoo maken ze hun God moede!

Wat toch is dit spelen met het teeken anders dan hun God verdriet aandoen?

De Heere kent den zondaar door en door. Alleen zijn onnaspeurlijke wijsheid kon een weg van manier uitdenken, om een zondig mensch door het geloof toch weer tot heerlijkheid te brengen. Welnu, dien weg ontsluit Hij in zijn barmhartigheden. Ja, zoo lief heeft God de wereld, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon overgeeft. En nu komt het maar op geloof aan, want een iegelijk die in hem geloof zal niet verdoeven, maar het eeuwige leven hebben."

Toch kan de zondaar ook dat „geloof" niet zichzelf aanbrengen. God de Heere moet het hem uit genade schenken. Er hem het zaad of het vermogen voor inplanten. Het opwekken door de roeping. Het een inhoud geven door het Woord. Het doen doorbreken in de bekeering. En zie, nu is het er eindelijk. Het jonkje gloort, er is glans in de donkerheid zijner ziel, licht in de duisternis van zijn hart gekomen.

Maar de winden waaien, de stormen loeien, dat jonkje aan de vlaskijk zoo weer uitgaan, zoo het geloof niet gestekt wordt.

En nu komt God in zijn ontferminge met goddelijk mededoogen, die rookende vlaskijk te hulpe.

Zie daar is zijn sacrament, zijn heilige Doop en zijn heilig Avondmaal. De twee goddelijke geloofsteeken.

En nu durft ge nochtans zóó eigendunkelijk, zóó eigenwijs en zóó eigenzinnig zijn, om die teeken van uw God voorbij te gaan, en feitelijk voor uzelf overbodig te achten.

Zijt ge dan niet als Achaz, die uitriep: „Ik zal geen teeken eischen", en wien God de Heere deswege toeriep: „o Kind van David

wie zijt ge, dat ge niet alleen den mensch, maar ook uw God moede maakt?"

Dat ge toch als een „kindeke" wildet zijn. Het jonge „kindeke" vraagt niet: „Vader, hoe kunt ge mij over dien stroom dragen?", maar als de wateren zwellen, en de vloed dreigt, slaat dat kindeke de armpjes om vaders hals, en doet de oogjes toe, en laat er zich over dragen; en het komt er, omdat het niet hoog-wijs was, en alles eerst begrijpen wilde, maar deed wat vader zei en in zijn vader heeft geloofd.

En is dit dan ook niet op het Sacrament toepasselijk?

Uw Vader in de hemelen zegt u, dat het geloof van uw zijde niet buiten de teeken kan. Dat voor een zondaar, die gered zal worden, de teeken onmisbaar zijn. Dat de rookende vlaskijk, voor wat aan u ligt, niet kan opgluren, als het teeken haar niet doet opgluren.

En gij fluitert in uw eigenwillig hart: „Voor mij is dat teeken niet noodig. Ik kan zeer wel ook zonder teeken gelooven. Voor mij bestaat die onmisbaarheid van de teeken niet."

Uw God weet dat ge er niet buiten kunt, en daarom verduurzaamt Hij zijn teeken, en maakt het als Sacrament tot een altoos voortgaand teeken. Hij laat dat Sacrament voor u aanrichten. Hij laat tot dat aangerichte Sacrament ook u roepen. Hij zegt u van dat Sacrament een kostelijken zeg toe. En gij groeit op, wordt twintig en meer jaren oud, en nog speelt ge geen drang in u, om dat teeken van uw God ook voor uw eigen ziel te zoeken. Soms sterven er anders vrome zielen, die hun leven lang den toegang tot dat teeken van hun God niet begeerd hebben. Of ook, ge hebt er den toegang toe ontvangen. Ge moogt er komen. Maar ge blijft weg, en om het teeken van uw God bekommt ge u niet.

De grond nu dezer zonde ligt hierin, dat we in het hulpmiddel van zulk een teeken iets vernederends vinden.

Want, dat ligt in den aard der zaak, in den hemel zullen we geen teeken meer noodig hebben. En als er geen zonde op aarde was zou er van zulk een teeken ook nu geen sprake zijn. Wie niet spreken kan, maakt teeken met zijn vingers, maar wie is zóó als hij zijn moet, denkt aan geen vingerspraak. Als ik iemand beroepen kan, geef ik hem geen teeken, maar als een schip op verre afstand gepreaid wordt, moet dit door teeken gaan. Aan een kind geef ik teeken in plaatjes, de man leest. Of ook als men verraad vreest, geeft men elkan- der een teeken, ter herkenning van trouw.

Zoo is het teeken dus een hulpmiddel, dat niet noodig zou zijn, als we waren die we zijn moesten, en dat alleen noodig werd door ons gebrek, door onze geestelijke onbepaaldheid, door de vernieling der zonde. En gelijk een die mank gaat, nu altijd iets vernederends vindt in het stokje waarop hij leunen moet, en het daarom zooveel mogelijk verbergt, zoo ook is er in ons zondig hart iets dat tegen het gebruik van deze teeken ingaat. We hadden ze liever niet noodig.

Maar juist daarom is die Achaz's weersin tegen het gebruik van teeken dan ook zoo diep zondig, en eigenlijk zoo vernietel.

Want wat komt er van u terecht, zoo ge uw redding niet aan uw God in handen geeft? En als nu uw God weet dat voor die redding ook het Teeken u tot hulpmiddel moet zijn; dat dit bij u gevallen natuur zoo hoort; en dat in u, als afgedoold kind, het geloof zonder dat teeken zijn ware veerkracht niet kan verkrijgen, — wie zijt gij dan, dat ge het beter dan uw God wilt weten, uw Ontfermer bedilt, en in uw opstandig hart zegt, zeer wel buiten het teeken te kunnen; terwijl toch uw God u toeroept, dat het noodig voor u is, en het in zijn kerk voor u bereidt.

Heel zijn heilige historie door heeft God met zijn uitverkorenen door teeken gehandeld. In den regenboog met Noach, in den sterrenhemel met Abraham, in zijn Sacrament met Israël. Een Teeken verzelt al zijn heilig doen bij Gideon en Manoach. In de woestijn en in het land van Egypte en straks in Kanaän. Teeken zijn een vast en nooit ontbrekend bestanddeel van zijn goddelijk genadewerk.

En gij zult een genadewerk zonder teeken willen?

Of neen, gij ook wilt een teeken van uw God; maar een teeken van uw eigen vinding; als dit of dat u in uw leven overkomen zal of overkwam. En het teeken dat God zelf voor zijn uitverkoren volk, eens en voor altoos gesteld heeft, dat gaat ge voorbij.

Daarom, zoo zegt de profetie, zal de Heere zelf u een teeken geven. Zie, een maagd zal zwanger worden, en een zoon baren, en gij zult zijn naam heeten IMMANUEL. En dat wonder teeken brengt de Heere voor u in zijn heilig Sacrament, en gij bekomt er u niet om.

O, is het dan wonder, dat gelijk eens in de kerk van Corinthe, zoo ook thans in onze kerken, zoo veler geloof slaapt, en zoo veler geloof krank is, en zoo veler geloof geen kracht bezit, om ons te doen staan in de kracht onzes Gods?

KUYPER.

Amsterdam, 12 Sept. 1890.

Nog op één Haagsch-Synodaal punt dient de aandacht gevestigd, t. w. haar innerlijke onwaarheid; de vooral in haar ingeslovene „leugen in de kerk."

Hiermee wordt natuurlijk in het minst niet bedoeld op eenige opzettelijke misleiding of persoonlijke onwaarheid.

Ook in den strijd tegen de Haagsche Synode mogen van Gereformeerde zijde slechts *eerlijke* wapenen gebezigd, en we zouden aanstooten tegen deren eisch, zoo we ooit ons het recht aanmatigden, om over de persoonlijke consideratiën van iemand hart te oordelen.

Wel velen we ons niet, om het Hand. op dit punt te bevredigen, dat onder het opschrift „Pharizeesch" over ons eerste artikel, rakende de Haagsche Synode, heenviel. Maar het zonderling verschijnsel, dat juist de groote liberale bladen, het thans zoo warm voor de vroeger ook door hen zoo geminachte Synode opnamen, is te raadselachtig, om in een ernstig debat mee te tellen.

De critiek van het Hand. laten we daarom onbesproken, en keeren tot onze critiek op de Haagsche Synode terug.

In die Haagsche Synode dan werd zeer onderscheidenlijk over het belijdend karakter der Organisatie geoordeeld. Er zaten mannen in, die als men hun afvraagt, hoe het met de Drie Formulieren van enig-

heid staat, u mat het grootste *à plomb* verzekeren, dat deze Drie Formulieren nog altoos de geldende symbolen der „Nederlandsche Hervormde kerk" zijn. Er namen andere leden zitting, die u even stellig betuigen, dat de „Nederlandsche Hervormde kerk" feitelijk niets meer met deze Formulieren uitstaande heeft. En er school tusschen deze beide uitersten een niet zoo dunne laag middenstof, wier tolken u zeggen: „Och, praat van die Drie Formulieren maar niet langer; want, ja, rechtens zitten we er nog met een heel dun draadje aan vast, maar geen sterveling op heel de Synode, die voor die fraaie Formulieren nog een vinger verroeren wil. Ze liggen voor dood in de kist, en er uit komen ze nooit weder!"

Dat nu deze laatste zegelieden het bij het rechte eind hebben, is ook thans weer uit de handelingen der Synode bleken, want ook zij hield zich nogmaals met het vraagstuk van de *leertucht* bezig.

Dat moest ze wel, want er was een voorstel aan de orde, om de leertucht *subjectief* te maken.

Curieus, zult ge zeggen.

Subjectieve leertucht, wat is dit voor onding?

De contract-schender zal voortaan dan alleen strafbaar zijn, als hij zelf erkent zijn contract verbroken te hebben. Wie dit ontkent, ook al handelt hij lijnrecht met zijn contract in strijd, gaat vrij uit.

Ge hebt *contrabande* over de grenzen gebracht, en wordt door de commissie aangehaald. Nu zoudt ge meenen, dat dan die commissie het recht hadden u aan te houden. Doch met uw welnemen, het strafrecht is *subjectief* geworden, en wel verre van u te mogen aanhouden, moeten de commissie u zelf vragen, of ge ook *meent* contrabande bij u te hebben.

En zoo ge hierop zegt: neen, dan moeten ze u doorlaten, al zien ze ook den zak met zout wiegelen op uw rug.

Maar dat is een onderbovenkeering van elk rechtsbegrip, zegt ge.

We weerspreken het niet, en constateeren alleen, dat toch heusch op alle bestuursvergaderingen van Classicale en Synodale colleges dit leuke, ongerijmde voorstel aan de orde was gesteld.

Leertucht, zoo luidde het voorstel, zou dan alleen mogen worden toegepast, als de delinquent *zelf oordeelde*, dat hij overtreden had. Anders niet.

Nu zou op een gewone vergadering van normale personen, bij het aan de orde komen van zoo onzinnig en ongerijmd voorstel, de praeses allicht terstond gezegd hebben: „Mijnheeren, dit voorstel moet een vergissing zijn. Het kan niet anders dan door misverstand of de agenda zijn gekomen. En ik stel dus voor, het zonder verdere formaliteit buiten behandeling te stellen."

Maar in dit abnormale college ging dit anders toe.

Het ridicule voorstel kwam zeer deftig aan de orde, verzeld en beladen met een stapel hoogst deftige adviezen van allerlei classes. Toen werd het commissariaal gemaakt, en hebben eenige commissieleden er een paar avonden aan zoek gebracht om het te „overwegen" en te „beziën". Daarna is een rapporteur benoemd, die een sierlijk rapport heeft opgesteld. Dit rapport is in die commissie ter tafel gebracht en aangenomen. Daarop is dit rapport op de Synode gelezen, en toen is, naar aanleiding van dit rapport, de sluis opengezet en de breede stroom der welsprekendheid onder de Synodale heeren aan het vloeien gegaan.

Natuurlijk eindigde ook de Synode met dit potsierlijk voorstel te begraven. Dat kon niet anders. Maar eer het zoo ver kwam, moest eerst éé door de commissie, én door den rapporteur, én door de Synode een vertooning voor het sterfhuys in optima forma worden gehouden.

Het werd begraven, maar op een wijs die u denken deed aan de heilige katten in het oude Egypte, die men balsemd met kostelijke kruiden en voorts in plechtige lijkstaatsie ten grave droeg, in plaats van zulk een doode kat eenvoudig in een zak te stoppen en met een steen er aan in de vliet te werpen.

Maar zoo zijn nu eenmaal de Synodale manieren. Delfigheid bovenal! Onnatuur, mits in het plechtige staatsiekleed, is haar een tweede natuur geworden.

En wat kreeg men nu bij die gelegenheid in de lijkrede te hooren?

Dat de Synode een zoo dwaas voorstel, kort en bondig, om zijn dwaasheid ten doode doemde?

O, Neen.

Voor het eenvoudig besel, dat *subjectief* tuchtrecht een *contradictio in terminis* is, had men geen nuchteren zin genoeg.

Veeler werd er ook nu weer gepleit op de noodlottige gevolgen, die dit voorstel, wierd het aangenomen, voor de *rust en orde* in het genootschap zou hebben. Er zou opnieuw roering in de doodsbeenderen komen. Stellig zou het reactie wekken. Het zou de confessioneele hospitaal-soldaten opeens weer als moedige strijders naar de voorhoede drijven. En waar het voorstel bijklaar *ismaking* van den band die „Genootschap" en „Leer" nog altoos saambond, op het oog had, zou juist omgekeerd de beteekenis der leer er in het genootschap door klimmen.

En vraagt ge, of er dan geen orthodoxe heeren in deze Synode zaten, en of die dan bij de begrafenis van het voorstel geen mond opendeden, dan moet geantwoord: o, Jawel. Die heeren hebben er ook het hunne van gezegd. Maar hun zeggen kwam hierop neer, dat thans reeds geen vijf percent van de orthodoxe predikanten leertucht meer zou willen. Dat er dus geen het minste gevaar bestond, dat de objectieve leertucht ooit zou worden toegepast. Maar dat, als men den euvelen

moed had, om de leertucht *subjectief* te maken, juist de weinige voorstanders van degelijke leertucht hierdoor een sterkere positie zouden erlangen.

Ge ziet dus, er werd door deze orthodoxe heeren niet geargumentéerd uit Gods Woord, om aan te toonen, dat Gods Woord de leertucht in zijn kerk afkeurt. Er werd niet gepleit op de *Drie Formulieren van eenigheid*, om duidelijk te maken, dat deze de leertucht niet eischen. Er werd niet geredeneerd uit het *Christelijke* beginsel, om te doen zien, hoe dit beginsel zich tegen leertucht verzet. Ja, er werd zelfs niet gerekend met de *gemeente*, om te doen uitkomen, hoe deze van leertucht al meer atkeering is geworden.

Van dit alles repten de heeren nauwelijks.

Neen, hun hoofdargument was een opportunitéitberekening, steunende op de willekeurige opinie van de meerderheid der orthodoxe dominees. Die dominees, die voor het groter deel Arminiaansche zijn, willen begrijpelijkerwijs van geen leertucht weten. Zoals die dominees stemmen, zoo stemt ook hun gedwee kerkeraad. Gevaar voor een leertucht-proces is er dus in het minst niet. Lieve, waarom dan noodeloos heel deze quaestie omgehaald? Heusch, ge hoeft dat mes van leertucht niet aan de kleuters uit handen te nemen, want het is bot geslagen als een plank, en het heft is er al lang door de orthodoxe dominees afgewrongen.

En zoo werd het komieke voorstel plechtiglijk gekist, ingebalsemd en ten grave gedragen, en bij het lijkmaal, dat na sloop plaats vond, spraken de heeren over en weer zelf hun verwondering uit over den zeldzaam broederlijken en welwillenden geest, die hun beradslagingen bezielde had.

En toch ligt in heel deze klucht die ter Synode werd opgevoerd, niets dat u bevreemden kan.

Immers reeds voor twintig jaar riep de overleden hoogleraar Chantepie de la Saussaye het den zijnen toe, dat de *Belijdeniskerken* haar tijd hadden gehad, en nooit weer uit haar graf moesten opstaan.

De Geest in de gemeente zou vanzelf de waarheid ter zegelaar leiden.

Dat werd dan ook het wachtwoord der Ethische richting, die zich wel met den schoonen titel van *Ethisch* siera, maar feitelijk het *ethische* element *naturaliseert*.

Zooals er in een plant een proces is, dat in de eename wouden zonder tusschenkomst van menschenhand, het leven doet voortduren, zoo ook zou voortaan het geestelijk leven werken.

Door een soort natuurproces.

In pantheistische zin. Vanzelf.

Wat gist in het volkleven, zou nagisten in de kerk van Christus.

En aan de kerk zou geen andere taak blijven, dan om waar te nemen en te controleren, hoe dit proces liep.

Daar is men dan nu ook aan toe.

Keur is er niet meer. Niets wordt aan de grenzen meer afgewezen. Alle lading komt vrij binnen.

Het wordt een *potpourri* van alle denkbare en ondenkbare invallen. Een mengelmoo van alle gangbare stelsels. Een kleurloos allegaartje.

Zoo triomfeert de *Ethische* kerkbeschouwing, die in den grond met die der *Moderne* één is.

En vraagt ge, of dan alle orthodoxen in het genootschap hier thans mee meegaan? En of er dan niets meer over is van het protest dat én Van Oosterzee, én Doedes, én Felix, én Buytendijk hier eertijds tegen indienden?

Och, wat zullen we zeggen.

De Oosterzeeën zijn bij monde van Dr. Van der Flier lallend overgelopen. De Doedesianen zijn onder Bronsveldts leiding geheel van hun vroeger standpunt afgegaan en staan thans bijna op Modern terrein. Felix is zijn kracht kwijt en schrijft boze brieven, niet aan het adres van de Modernen of Ethischen, maar altoos tegen de Gereformeerden en tegen hen alleen. En het orgaan uit *Wageningen*, het moet tot zijn eere gezegd, heeft nog wel een protest ingediend, maar om het dan ook bij dat papieren protest te laten, en voorts al tegenpruttelend mee af te drijven.

Staat het nu vast, dat een „kerk" zonder leer en leertucht ophield een kerk te zijn, dan is hiermee uitgemaakt, dat de *Synodale Organisatie*, alias gezegd de „Ned. Herv. kerk" als genootschap, niet eens een „valsche kerk" is, maar eenvoudig *geen kerk*, wijl ze de eerste en noodzakelijke kenmerken van een kerke Christi heeft verloren.

Mr. Spin, die lange jaren tusschen de Antirevolutionairen en Sociaal-Democraten op en neer liep, en blijken zijn schrijven in *Recht voor Allen*, thans op de reë der Socialisten zijn anker heeft laten vallen, schijnt zich tot taak te hebben gesteld, om den Minister van Binnenlandsche Zaken het leven onaangenaam te maken.

Is het gerucht waar, dat Mr. Spin ook de schrijver was van de brochure, op wier titel „een Staatsman in ruste" prijkt, dan bevreemdt dit niet.

Ook in die brochure toch werd niet slechts de Minister van Binnenlandsche Zaken, maar de geheele familie De Savornin Lohman op stuitende wijze verguisd.

Thans echter moet speciaal de hoogleraar der Vrije Universiteit het ontgelden, en wel bijzonderlijk naar aanleiding van hetgeen in 1886 met en om en in en bij de Nieuwe kerk te Amsterdam plaats greep.

Van Socialistische zijde stelt men er prijs op, duidelijk te doen uitkomen, dat de tegenwoordige Minister van Binnenlandsche Zaken zich destijds schuldig zou gemaakt hebben aan verzet tegen de wet, inbraak en geweldpleging. En Mr. Spin, misleid door wat destijds van Classicale zijde en in het Hand. bewerd werd, leent er zich toe,

om met Konings d'gezicht te Nu is kant.

Het doen heer Christelijke een blad Christus z griet het lijke prof hoondende 's Konings Maar to een goede

Er best het Classi peling de Lohman c, raakt.

Dit zou dien deee had hunn gewenscht een actie Westhof I

Dat di schouwen die allicht dat in red over deze

En in z Spin deze

Nu kon zal zonnek zaak deze

1°. Dat eenig rech bouw der te treden, kers te ste

2°. Dat zij volgens reglement ongedaan betwistbaa handhaafd.

3°. Dat heer Kuyp hebben, n toemalige kerk, de h

En 4°. ander doel geweest, di te lichten, politie en de wet voe afgebakend

Of de speeld, en waarop we Athans

rapporten a nu reeds te Opmerke voor Allen tegen de L

Te opn onder meet leiders der Socialisten

Nog altoe te verkeer hoogleraar te betitelt geleerde H

Wat nu zullen we l schuilt ook menschelek Schrift al z steunt; en

snoecies e van „Hoog professoren ten gemeer opzettelijke

Maar w voeging va „Hoogee hoort in de der Gerefot

Voert een dat de één stuur „hoog, is er zekz titulatuur u

De Roon pastoors, t schoppen, e berit daa ladder, die kapelaan o voor den p

En zoo k ook sprake chie, die de stuur beschi bestuur sta

Provinciaal ten alote d Synodaal b

De leden en hoogste derscheiden en Hoogee nog scherp Heeren van

</